

Múzeum mesta Bratislavy
Vás pozýva na vedeckú konferenciu

Ján Batka

(1845–1917)

legendárna osobnosť
kultúrneho života
v Prešporuku

Bratislava

Múzeum mesta Bratislavy
Stará radnica – Faustova sieň
(vchod z nádvorja Starej radnice)

4. október 2017

PROGRAM

■ 9,00—9,30

Registrácia účastníkov

■ 9,30—9,50

Otvorenie konferencie, príhovor riaditeľa MMB, prezentácia publikácie

Francová, Zuzana — Urdová, Sylvia:
Ján Batka (1845—1917) a Bratislava /
Johann Batka and Pressburg

■ 9,50—10,10

Mgr. art. Andrej Čepec, PhD.

(Ústav hudobnej vedy SAV, Bratislava):

Johann Nepomuk Batka st. (1795—1874) —
osobnosť a kontexty

Otec mestského archívára J. Batku Johann Nepomuk Batka (1795—1874) si získal počas života patričný ohlas v spoločnosti — ako vynikajúci interpret, hudobný pedagóg a tiež aj ako skladateľ. Patril k hudobníkom, pre ktorých bolo charakteristické kumulovanie viacerých vzájomne sa dopĺňajúcich činností. Jeho interpretačné umenie sa vyznačovalo technickou zručnosťou hry a bravúrou, ktorú dosahoval na organe, klavíri a fysharmonike. Okrem klávesových nástrojov obostojne ovládal i hru na sláčikových nástrojoch. Spolupracoval s viacerými nástrojármi na zdokonalení a výrobe klávesových nástrojov, predovšetkým organu a fysharmoniky. Ako pedagóg vychoval rad milovníkov hudby a profesionálnych hudobníkov. S jeho umeleckým pôsobením boli späté viaceré mestá niekdajšieho habsburského mocnárstva. Dôležitú etapu v jeho živote zohralo dnešné územie Slovenska, špecificky mesto Bratislava, kde pôsobil posledných tridsať rokov života.

■ 10,10—10,30

Mgr. Kristína Turdoňová

(Archív mesta Bratislavy):

Ján Nepomuk Batka v službách mesta
Prešporka

Cieľom príspevku je poskytnúť prehľad činností a funkcií, ktoré J. N. Batka vykonával pre mesto s dôrazom na jeho pozíciu mestského archívára.

■ 10,30—10,50

PhDr. Jana Lengová, CSc.

(Ústav hudobnej vedy SAV, Bratislava):

Ján Batka a Marie Lipsius alias La Mara
vo svetle korešpondencie

Príspevok sa zaoberá korešpondenciou Jána Batku (1845—1917) a lipskej hudobnej spisovateľky a historičky Marie Lipsiusovej (1837—1927), alias La Mara. Obaja boli považovaní vo svojej dobe za prominentné osobnosti hudobnej kultúry svo-

jej krajiny. Spájali ich spoločný obdiv voči dvom hudobným géniom, Ludwigovi van Beethovenovi a Franzovi Lisztovi, ktorých život a dielo tvorí ústrednú os ich korešpondencie. Analyzovaná korešpondencia je uložená v Archíve mesta Bratislava a v Mestskom historickom múzeu v Lipsku.

■ 10,50—11,10 prestávka

■ 11,10—11,30

Mgr. Sylvia Urdová, PhD.

(Slovenské národné múzeum-Hudobné múzeum, Bratislava):

Hudba počas slávností sv. Cecílie Cirkevného
hudobného spolku v Bratislave a Ján Batka

Príspevok je zameraný na hudbu počas jubilejných slávností sv. Cecílie Cirkevného hudobného spolku v Dóme sv. Martina v Bratislave do roku 1912 v kontexte aktivít a publicistickej činnosti Jána Batku. Cirkevný hudobný spolok (*Kirchenmusikverein zu Sankt Martin*) bol od svojho vzniku (1833) do začiatku 20. storočia najvýznamnejšou hudobnou inštitúciou v Bratislave. Ján Batka pôsobil ako sekretár spolku, ovplyvňoval jeho umelecké a dramaturgické profilovanie a pomáhal zaisťovať hmotné prostriedky pre jeho existenciu. Batkova publicistická činnosť prispela k zviditeľňovaniu hudobných produkcií spolku a pre dnešný hudobnohistorický výskum predstavuje pozoruhodný zdroj informácií.

■ 11,30—11,50

Mgr. Jana Laslavíková, PhD.

(Ústav hudobnej vedy SAV, Bratislava):

Operné kritiky Jána Batku so zreteľom
na obdobie 90. rokov 19. storočia

Mestský archívár a hudobný znalec Ján Batka patril medzi dlhoročných prispievateľov denníka *Pressburger Zeitung* a bol autorom mnohých operných kritik. V 90. rokoch 19. storočia pôsobil v Mestskom divadle v Prešporke nemecký riaditeľ Emanuel Raul, ktorý so svojou umeleckou spoločnosťou ponúkal bohatý operný repertoár vyznačujúci sa výbornou kvalitou uvedenia. Batkove kritiky z tohto obdobia významným spôsobom zaznamenávajú Raulovu činnosť v Prešporke a relevantne dokladujú úroveň operných predstavení v nemeckom jazyku v Mestskom divadle na sklonku 19. storočia.

■ 11,50—12,10

Dr. Andrea Harrandt (Musiksammlung der
Österreichischen Nationalbibliothek, Wien):

Johann Batka und Wien. Musikalien
und Briefe in der Österreichischen
Nationalbibliothek (Ján Batka. Hudobniny

a listy v Rakúskej národnej knižnici vo Viedni)
Listy J. Batku adresované Hansovi Wagner-Schönkirchovi, týkajúce sa uvedenia diel Franza Liszta

vo Viedni, ako aj hudobníny Jána Batku staršieho (otca) poukazujú na vzťah oboch týchto osobností k Viedni.

■ 12,10—12,30

diskusia k príspevkom dopoludňajšieho bloku

■ 12,30—13,30 obedňajšia prestávka

■ 13,30—13,50

Mgr. Peter Buday, PhD.

(Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Katedra dejín výtvarného umenia):

Ján Batka ml. a stavebné pamiatky Bratislavy / Prešporka

Dlhoročný archivár Bratislavy sa aktívne zapájal do debát na tému ochrany architektonického dedičstva svojho rodného mesta a zveľadovania jeho verejných priestranstiev. Batkov vzťah k pamiatkam mal, podobne ako v prípade Tivadara Ortvoja, niekoľko rovín, počnúc čisto historickým (archeologickým) záujmom po podporu konkrétnych podnetov. Sám bol autorom pozoruhodného memoranda vo veci záchranu ruín paláca Bratislavského hradu, ktoré rozprúdilo živé diskusie v kruhoch odborného i laického publika. Práve tento dokument a jeho neskoršie osudy tvoria ťažisko referátu.

■ 13,50—14,10

Mgr. Zuzana Francová

(Múzeum mesta Bratislavy):

Ján Batka a zbierky Múzea mesta Bratislavy

Ján Batka patril k osobnostiam, ktoré stáli pri zrode prešporského mestského múzea (1868). Mestský zastupiteľský zbor ho poveril dozorom nad touto inštitúciou, zriadenou z iniciatívy miestneho Okrášľovacieho spolku. Batka sa významnou mierou zúčastňoval na budovaní múzea a dlhodobo patril k jeho najštedrejším podporovateľom. Početnými darmi, doloženými od roku 1887, prispel najmä k významnému rozširovaniu umeleckohistorických zbierok múzea. Príspevok prezentuje typologicky veľmi rozmanitý súbor predmetov z majetku Jána Batku, nachádzajúci sa v súčasných zbierkach Múzea mesta Bratislavy.

■ 14,10—14,30

Mgr. art. Jana Križanová, ArtD.

(Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, Katedra reštaurovania):

Výskum, identifikácia a reštaurovanie výberu fotografií z Batkovej pozostalosti v Múzeu mesta Bratislavy

Príspevok predstaví výskum, správnu identifikáciu rozmanitých fotografických techník a reštaurovanie vybraného súboru fotografií z Batkovej po-

zostalosti, ktoré sú súčasťou zbierkového fondu Múzea mesta Bratislavy. Táto veľká zbierka (spolu okolo 1000 kusov) je unikátna nielen svojím rozsahom, ale aj kvalitou a obsahovým zameraním. V meštianskom prostredí u nás ide o ojedinelý súbor svojho druhu nadregionálneho významu, z viacerých aspektov pozoruhodný aj v medzinárodnom kontexte.

■ 14,30—14,50

Mgr. Jana Luková

(Galéria mesta Bratislavy):

Výtvarné diela z majetku Jána Batku v zbierkach GMB

Ján Nepomuk Batka daroval ešte za svojho života kolekciu výtvarných diel, nábytku a knižnicu mestu Bratislava. Niektoré z umeleckých diel — obrazov a plastík — dnes spravuje Galéria mesta Bratislavy, do ktorej sa dostali delimitáciou z Múzea mesta Bratislavy po roku 1959. Príspevok sa zameriava na predstavenie týchto diel a s nimi spojeného umeleckohistorického výskumu.

■ 14,50—15,10

JUDr. Ján Vyhnánek, PhD.

(Občianske združenie Bratislavské rožky, Bratislava):

Busta J. N. Batku v Bratislave

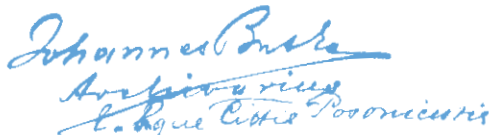
Plány a realizácia pomníka Jána Batku na Rudnayovom námestí, jeho odhalenie, poškodenie a ďalšie osudy.

■ 15,10—15,30

záverečná diskusia, ukončenie konferencie

Preklad z nemčiny zabezpečíme.

Prednášky z konferencie budú publikované v Zborníku Múzea mesta Bratislavy roč. 29, 2017.

Ján (Johann Nepomuk) Batka (1845 – 1917)

celý svoj život venoval službe svojmu rodnému mestu — Prešporku. Bol nadšeným lokálpatriotom a mimoriadne vzdelaným, rozhladeným a mnohostranným človekom so zmyslom pre všetko krásne a ušlachtilé. Po dobu takmer polstoročia svojho života predstavoval v našom meste uznávanú autoritu na poli hudby a umenia a zohrával kľúčovú úlohu pri organizovaní jeho kultúrneho života. Na poste mestského archívára pôsobil takmer 40 rokov, popritom sa však venoval aj rôznym iným aktivitám. Skoro 50 rokov bol redaktorom novín *Pressburger Zeitung*. Stredobodom jeho snažení bola hudba. Popri bohatej publicistickej činnosti sa zaslúžil najmä o organizovanie koncertov, angažoval sa v početných spolkoch a pri príprave dobročinných podujatí. Zasadzoval sa tiež vo veci ochrany architektonických a umeleckých pamiatok, pomáhal umelcom a podporoval ich. Osobne sa poznal s mnohými významnými súdobými osobnosťami hudobného a umeleckého života, viacerí z nich patrili medzi jeho blízkych priateľov. Osobitnou kapitolou bol jeho vzťah k slávnemu skladateľovi a klaviristovi Franzovi Lisztovi, ktorý na Batkovo pozvanie viackrát navštívil naše mesto a ktorého hudba sa tu často hrávala.

Ján Batka mnoho práce v prospech mesta a svojich spoluobčanov vykonával z osobného zánietenia a záujmu a celkom nezištne. Stopy neúnavnej činnosti tejto výnimočnej osobnosti, vykonávanej z lásky k ideálnym hodnotám a z túžby urobiť šťastným svojich blízkych, ostávajú trvalou súčasťou kultúrnej histórie Bratislavy.

Hlavný partner projektu:

Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia